

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

„Ortodox-unit”

(+). Se fac încercări pentru a ne obișnui și împăca noi uniții, și apoi, firește, și alții, cu numirea aceasta, carea ar fi să ne-o în-sușim toți Românii uniți cu Roma în credință.

Ceeace nu credem să se întâmple vreodată. Oricine și orice încercări se vor face, Căci noi știm că Românului îi place vorba limpede, cu un înțeles, nu cu două, nici cu nouă. Decât: ortodox=neunit. Asta în Ardeal acum e lucru știut și de uniți și de neuniți.

E corect, din punct de vedere istoric și teologic, termenul ortodox-unit ce ar fi să-l îndrăgim? Fără doar și poate. Și în lucrări de știință, un savant bizantinolog ca p. Karalevskij, fără îndoială că-l poate folosi în dreptul numelui său, și se poate mândri cu el. Obștia noastră română credincioasă, unită și neunită, nu stă însă din specialiști în chestiile bisericesti orientale, și noi în lumea aceasta trăind, și având de săvârșit apostolie, limba ei trebuie s'o vorbim, ca ea, când nu-i neapărat de lipsă s'o îndreptăm.

În cazul de față însă nu-i nevoie de nici o îndreptare. Credincioșii noștri sunt în clar cu noțiunile unit și neunit, ortodox și catolic, așa cum se concretizează ele la noi pe teren, cum s'ar zice, nu cum le este tâlcul filologic-teologic, oricât de simpatic, altfel. A veni deci și a lega una de alta cuvintele ortodox și unit, e ceva ce tulbură și supără, pentru că face impresia, că s'ar urmări o tragere pe sfoară, un fel de joc de-a „uite popa; nu e popa”.

Și-apoi mai trebuie luate în seama și împrejurările între cari trăim. Ni-se pândește fiecare cuvânt; se cântărește și se folosește cât numai se poate, împotriva noastră. Ce armă n'ar fi împotriva noastră, la cei absolut ignoranți în probleme religioase, epitetul din chestie, luat în înțelesul care i-se dă de cei ce l-au expropriat! Dacă-i vorba de respectat cândva și undeva sfatul: Quid quid agis, prudenter age, et respice finem, apoi acum, și aici la noi, se cade să-l respectăm.

Prin urmare am fost și rămânem: Români Uniți. Limba și slujba (ritul) ne sunt române. În credință suntem una cu Scaunul Sf. Petre. Eventual ne-am mai putea zice: Româno-catolici, căci e perfect adevărat din toate punctele de vedere. Dar poate da loc la confuzii, și de aceea nu-i de stăruit pentru această numire.

Să păstrăm așadar ce-am moștenit (alor noștri totdeauna le-a mai plăcut să-și zică uniți, decât greco-catolici) și să adâncim tot mai mult idealul mareț cuprins în numirea de Român Unit, trecându-i, în toată deplinătatea lui, înțelesul în faptă. — Un anumit Koller, în veac. XVIII, scria la Viena, că Românii Ardeleni nu înțeleg esența esența Unirii și acuși se dau de uniți, acuși de neuniți. Azi e o bârfeală a grăi așa, ori a lăsa să se creadă așa ceva.

Ziua misionară

Glasul duios și îndurerat al lui Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întromenit pentru noi și pentru a noastră mântuire, răsună necontentit dealungul veacurilor: „Și alte oi am, care nu sunt din staulul acesta: Și pe acelea mi-se cade să le aduc”; și „mi-e sete”, sete după suflete, căci numai ele pot potoli focul sufletului meu, căci pentru ele mi-am pus sufletul. Iar porunca Sa limpede, hotărâtă, care nu admite nici o replică, dată apostolilor și urmașilor lor: „Mergând învățați toate neamurile”. . . „Vestiți evanghelia la toată zidirea”, precum a fost actuală în primele veacuri ale epocii creștine, tot așa de actuală e și acum. Căci durere, deși s'au depănat pe răbojul vremii aproape două milenii dela nașterea lui Hristos pe pământ, mai sunt și astăzi popoare, care încă n'au auzit de Evanghelie, de cruce, de botez, cufundate și acum în întunerecul păgânismului.

Biserica lui Hristos, depozitara învățurii Sale sfinte, a auzit întotdeauna acest strigăt de durere al Învățătorului. El a fost auzit și pătruns mai ales de acela, care ține locul lui Hristos pe pământ, de urmașul Vârhovnicului Petru. Misionarismul, spiritul cel mai autentic al lui Hristos și al Bisericii Sale, a fost întotdeauna, precum este și acum, cea mai frumoasă glorie a Bisericii catolice. De aci din Roma Papilor au plecat din cele mai vechi timpuri — precum odinioară din Ierusalim după pogorirea Spiritului Sfânt Apostolii — cete nenumărate de luptători ai lui Hristos pentru a supune cu sabia cuvântului și cu focul dragostei și al jertfirii de sine popoarele împărăției lui Hristos. De aci a plecat smeritul călugăraș Sf. Augustin și tovarășii săi pentru a evangheliza pe Anglo-Saxoni, trimiși de Papa Grigorie cel Mare; de aci primește îndemn și binecuvântare Sf. Bonifaciu, apostolul Germanilor războinici; de aci pleacă Ioan de Monte Corvino pentru imensa împărăție a Chinei ca și neobositul apostol al Indiei și Japoniei, Sf. Francisc Xaveriu. De aci sau la semnalul Romei au plecat și pleacă și astăzi sute și mii de preoți, călugări și călugărițe, care părăsind tot ce au mai scump pe lume, părinți, frați, surori, patrie, lepădând totul pentru Hristos, pleacă spre țări necunoscute pentru a vesti Evanghelia lui Hristos aceluia care șed în umbra morții. Unde nu e spiritul misionar genuin, acolo nu poate fi Spiritul lui Hristos!

Misionarii sunt cei mai aleși fii ai Bisericii, armata ei de asalt. Pregătiți cu deamăntul la școala lui Hristos, înarmați cu arma neinvinsă a dragostei de Dumnezeu și de aproapele, gata oricând să-și pună sufletul pentru credința lor, misionarii sunt aceia care duc lupta sfântă pe pozițiile înaintate ale

Bisericii. Pentru spiritul lor de jertfă, pentru dezinteresul lor, pentru binefacerile lor atât de multilaterale, misionarii catolici au stărnit întotdeauna admirația tuturor, chiar și a aceluia, care nu mărturisesc aceeași credință cu ei și au născut pretutindeni chemări misionare tot mai numeroase, care au înscris pagini de eroism neîntrecut în istoria omenirii.

Misiunile catolice au luat o dezvoltare extraordinară în ultimele decenii și se spera un viitor de aur în istoria lor. Dar deslănțuirea acestui cataclism mondial a lovit foarte greu activitatea misionară. Greutățile cele mai însemnate de care se izbesc misiunile în aceste zile de crudă încercare pentru toate neamurile sunt cam acestea: Zeci de misionari și misionare au căzut jertfă zelului lor, fie uciși de bombe, fie secerăți de gloanțele dușmane pe motiv că sunt spioni streini. Cei care au scăpat cu viața, în cea mai mare parte au fost internați în lagăre de concentrare, trebuind să-și părăsească pe neofiții lor și fiind gata la orice jertfă, căci tainele viitorului nimeni nu le poate cunoaște. Dacă misiunile nu stagnează cu totul, aceasta se datorește faptului că cei dispăruți ca și cei internați, au putut fi înlocuiți în parte cu preoții indigeni. Războiul actual a dovedit cât de providențială a fost grija Bisericii de a pregăti clerul indigen, căruia în multe locuri i-a încredințat păstoria confrăților lor. Și cu toate că vremile sunt grele, numărul seminaristilor indigeni nu numai că nu a scăzut, ci a tot crescut. Însă educarea lor cere jertfe din ce în ce mai mari.

Războiul n'a cruțat nici așezămintele pe care le-au ridicat misionarii pretutindeni. Ceeace s'a clădit cu multă jertfă s'a năruit peste noapte: Bisericele s'au prăbușit, spitalele au ars, azilurile de bătrâni au fost devastate, școalele au fost distruse. Și numai cu mari sacrificii vor putea fi refăcute.

Chemările misionare au fost deasemenea împiedecate de războiu. Mulți tineri care au simțit în suflet chemare misionară în loc să ia calea peste mări și țări, au trebuit să îmbrace haina militară și să-și servească patria. Iar misionarii pregătiți în diferitele institute misionare nu pot să-și ia zborul spre câmpul lor de activitate din cauza actualelor împrejurări.

Ca orice front, și frontul misiunilor se susține de acasă. Misionarii au lipsă de ajutorul celor rămași la vetrele lor. Au lipsă de rugăciuni, căci fără ajutor de sus munca lor e fără rod. Au lipsă tot atât de mare și de ajutorul bănesc al nostru al tuturor, căci mulțimea așezămintelor ce le conduc, spitale, aziluri de bătrâni, orfelinate, leprozerii, școale,

nu se pot susține decât din obolul tuturor creștinilor. Și această lipsă acum e mai simțită decât oricând, căci multe din acestea au îndurat pacostea războiului și au lipsă urgentă de refacere sau de reparații.

Deși vremile sunt grele și omenirea e atât de incurcată, apelul Papei de ziua misionară a găsit un tot mai cald ecou pretutindeni. Ofrandele credincioșilor au atins cifre din ce în ce mai mari. Suntem siguri că a 17-a zi misionară, ce se prăznuște în ultima Duminică din Octombrie, va găsi aceeași caldă primire printre credincioșii noștri, ca și în trecut. Rugăciunea noastră și mai ales jertfa noastră bănească să fie recunoștința noastră pentru ceia luptă pentru Hristos și pentru Evanghelie și atunci vom putea avea și noi mulțumirea sufletească de a fi colaborat la propovăduirea credinței între neamuri. Să jertfim cu dragă inimă, căci pentru Hristos o facem!

Ioan Vesa

Preotul

— Câteva spicuri și reflexii —

2)

In noi, preoții, e mereu agonia lui Hristos, când o inimă se pierde; când o mamă își intrelasă educația copilului; când o tânără îndrumată și mereu lămurită despre sublimitatea chemării sale, n'are decât o viață mediocră... și fără nici-un rost, fără rod și apostolat; când oamenilor „credincioși“ li-e frică să se apropie de sfintele taine mai des; când Liturgiile de dimineața și oficiile de seara sînt literalmente încunjurate, în timp ce sălile de spectacole gem, iar Hristos rămâne singur pe altar...

Câte griji ne minează mereu, ziua și noaptea... Mereu suntem îngrijorați, și cum am putea să nu fim?!...

Adesea vedem mame încărunțite de grija copiilor rătăciți sau dispăruți. Or, Preotul, n'are numai un singur fiu... El are o

mulțime de fii și fice, și el își aduce mereu aminte că pe toți și toate acestea Dumnezeu îi le-a dat în paza lui, și prin urmare trebuie să dea seama de toate în „ziua cea de-apoi“. Atunci începe Calvarul... Incercări ingenioase, chemări, vizite adesea primejdioase și rău interpretate, lacrimi, totul, căci vrea să le convertească: Preotul vrea binele credincioșilor... Pregătirea căminelor de mâine, refacerea și redresarea unor conștiințe înămolite... Și dacă nu reușește, sau reușește numai pe jumătate, atunci hai cu mijloace noi, alte încercări. Aruncă din nou unghița sau la nevoe, mrejea... însă adesea fără succes!..

Mai există încă indispensabilitatea de-a crea opere, prin cari să stabilești contactul cu cei căldicei sau indiferenți cu mai multă ușurință, fără a neglija pe cei rătăciți. Trebuie în sfârșit să „zidești“, să construiești! Și pentru ca să zidești trebuie să ceri bani! Ah! ce afacere teribilă pentru sârmanul Preot... El care ar dori să rămână atât de sus, colo Sus pe înălțimile spirituale, în țara visurilor sale de tânăr levit... iată-l nevoit să cerșească milă pentru operele sale... Și aici, pe lângă împotririile din principiu, mai dă și peste duhul lăncezelei, indiferenței practice a acelor cari ar trebui să-l înțeleagă și să-ıie această cruce grea de pe umeri, și cari cu toate acestea i-o fac mai grea prin tăcerea lor, prin nepăsarea și șicanele lor...

Pe când eram în Franța, a murit un tânăr Preot, model de apostol. Pe patul de moarte, în agonia sa, cineva i-a reproșat că s'a omorât singur cu operele sale multiple. „Nu! răspunse Preotul, nu!... ceeace m'a consumat n'a fost într'atâta devotamentul și alergările pe cari le-am depus, ci durerea care mi-au cauzat-o acei cari trebuiau să mă înțeleagă și nu m'au înțeles; mai mult, mi s'au opus cu totul ministerului meu... M'am consumat fără a putea să-ı conving, necum să-ı înving... Fie Doamne voia Ta!“

Dar, Hristos, spuneți-mi, iubiți cetitori, de ce a murit? de oboseala apostolatului Său sublim? Nu! El a murit din cauza cer-

biciei Fariseilor și Cărturarilor și a păcatelor omenirii... El a fost o victimă și nu un învins!

Preotul de asemenea poate să vorbească ca și Stăpânul său. Ceeace îl consumă și-l sdrobește nu e într'atâta munca ce-o depune și apostolatul, ci indiferența celor chemați să-l înțeleagă.

Rezistența unora ne sleiește puterea mai mult decât sfortarea neprecupetită ce-o depunem pentru cei înțelegători. Nucleul miștel al celor buni ne face să mai trăim și să ne mai reînnoim, zi de zi, ardoarea... În timp ce masa cea mare, mulțimea ce-o șterpelește din sfera activității noastre, ne răstignește zi de zi... Și cu toate acestea, durerea aceasta ne este atât de dulce, atât de scumpă, încât nu dă naștere la descurajare! Nu! iubirea călcată'n picioare, uitată, părăsită curg mereu cu aceleași valori curate și puternice.

Inima noastră Sacerdotală, ne'nțeleasă în apostolatul său, nu se ofilește. Ea-și păstrează tinerețea sa, elanul său, tandreța sa, chiar și pentru păcătoșii pe care ea-ı caută și nu-ı mai găsește decât cu greu!

O iubire a lui Hristos! care viețuiești în inima Preotului, cât ești tu de mare! O inimă ne rezistă, aleargă pe panta pierzării, noi o luăm pe urmele ei, în fugă mare; noi ne rugăm, ca în momentul căderii să nu se lovească prea tare.

Mai mult, această inimă calcă literalmente'n picioare devotamentul sfânt pe care noi i l-am dat... și cu toate acestea devotamentul acesta crește mereu. Inima aceasta rătăcită pângărește până și intențiunile noastre cele mai scumpe și sfinte... iar noi oferim cu bucurie și resemnare și această lovitură pentru mântuirea ei.

Chiar și atunci când inima aceasta rebelă se dospește și coace în greșelile și urile ei... atunci, noi ne culcăm pe pragul trăirii sale închise... și aci așteptăm ora când această sârmană inimă va înțelege jalea și durerea noastră. Dar ce zic, ora aceasta noi căutăm s'o avansăm prin suferințele și

FOIȚA „UNIRII“

Zacheu

Umblăm cu pași de veacuri peste lespezi reci.
Zacheu?

Prin orașul Bucuriei, când trecea Isus,
Și el de grabă și voios s'a dus, —
în pomul mic urcatu-s'a încrezător atât de sus
încât, mereu,
să-L vadă aievea și întreg pe Bunul Dumnezeu.

Noi, cei de azi,
despicăm vânjoși cărări prin a vieții aspre
[stânci, —
hămesiți, pe căile credințelor ne târăim pe
[brânci —
și desghiocăm în patru părți țările
să nvingem aprig toate veșnicile.

Sufletul străpuns
nu mai are cântec — nici: răspuns.

Ce timp înalt arată azi, al vremii ornice?...
Zacheu!

Trecut-au veacuri după veacuri, fără faptă
[luminată,
de când, uitat de oameni, cel din urmă frate
[bun al meu
s'a întâlnit de cea din urmă dată
cu bunul Dumnezeu...

Valeriu Bora

Cartea didactică

Andrei Plalanu: *Istoria Bisericii*, manual pentru cl. IV secundară, Tip. Sem. 1943.

Instrucțiunea în școală este rezultatul colaborării armonice dintre trei factori principali: profesorul, elevul și manualul. Succesul instrucțiunii depinde, în moduri deosebite, de fiecare din ei; iar când se întâmplă ca toți trei să fie desăvârșiți, adică să dai cel mai perfect manual, celui mai perfect elev, al celui mai distins profesor, instrucțiunea atinge idealul pământesc.

E adevărat că acești trei factori nu se prea întâlnesc în realizarea lor ideală, — afară, bineînțeles de opera poetică (?) a lui Rousseau, care ne arată în „Emile“ chipul dascălului celui mai ideal, pentru cel mai ideal *Emile*, aci, în împărăția imperfecțiunii, — nu se întâlnesc deodată, în această realizare supremă niciodată. Ceeace se întâmplă totdeauna este o combinație infinit de variată, de bine și rău, din factorii învățământului: profesor bun, elev și manual prost; ori, elev excelent, cu profesor slab și cu manual bun etc.

Cunoaștem și obiecțiile cari se pot ridica împotriva acestor principii elementare ale instrucției. — Un profesor bun va face pe elevi buni; elevul bun va studia bine, indiferent de calitățile pedagogice ale profesorului său; în ce privește manualul, acesta nu este un instrument indispensabil al instituției etc.

Nu discutăm justețea sau puberețea de

adevăr care se cuprinde în aceste obiecții fiindcă nu se poate nega adevăratatea răspunsului contrar: cel mai desăvârșit profesor și manual, nu vor putea forma un elev eminent, dintr'un imbecil; or, elevul cel mai distins, nu credem că se va prea distinge, având un profesor ignorant și un manual tâmpit.

Din fericire, în sufletul omului este adânc sădită tendința spre mai bine, spre culmile înscrise ale perfecțiunii ideale. Dacă însă acest om este și dascăl, atunci nizuința sa de fiecare zi spre formarea intelectuală și morală aleasă, a mugurilor vieții omenești, o constituie însăși rațiunea sa de a fi.

În aceste rânduri nu ne gândim să arătăm icoana ideală a triumfului școlai în general, și a fiecăruia, în particular. Am încercat-o de altă dată.

Aci vrem să prezentăm cetitorilor termen concret din ecuația învățământului nostru religios: și anume manualul de *Istoria bisericească* a Păr. Prof. A. Plaian.

Când e vorba de manuale și de aprecierea lor, se nasc două păreri diametral opuse: e lucru ușor să scrii un manual — este părerea celor ce n'au cercat să-ı scrie niciodată, cu toate aceste, din critica lor să vede că e foarte ușor; e lucru foarte greu, e mai greu să scrii un manual decât orice fel de carte — este părerea celor cari au încercat să scrie și au chiar scris.

De ce e greu?

Fiindcă trebuie să ții seamă de condiții

rugăciunile noastre. Cu cât această inimă se îndepărtează de Dumnezeu, cu atât noi ne apropiem de ea. Cu cât vântul urei sale se ridică mai sus, cu atât flacăra iubirei noastre crește mai tare... Până la infinit!

Iată dară ce consumă viața adevăraților preoți, cari au răspuns la chemarea Dumnezeieștii Inimi a lui Isus.

(Sfârșit)

P. Ștefan Berinde A. A.

Comemorarea lui Ioan Micu Moldovanu-Moldovănuț, (1831-1915). Cercul cultural „Astra”, din comuna Moldovenești (j. Cluj-Turda), a hotărât comemorarea aceluia, care, născut în Varfalău de altă dată, ca fiu de iobag, s'a ridicat prin sârguinți și prin statornicie, până la cele mai înalte trepte sociale, culturale și bisericești, la care putea ajunge un român, sub fosta stăpânire maghiară.

Profesor la vestitul gimnaziu și la teologia din Blaj, după moartea mitropolitului Vancea, a fost ales vicar al mitropoliei Blajului, dela 1892-1895, iar după moartea lui Gh. Barițiu, a fost ales președinte al soc. „Astra”, dela 1893-1901.

Academia Română, pentru lucrările sale l-a cinstit ca membru al acestei înalte instituții de cultură românească.

Fiul de iobag, ajuns prin economii sângeroase la oareșcare bunăstare materială, și-a adus aminte de consătenii săi — așa de puțini la număr față de maghiari — și la 1911 construiește din mijloace proprii, un frumos local de școală confesională.

Gestul românilor din Moldovenești, — după numele acestui distins fiu al bisericii și neamului nostru, cu casele construite în majoritatea lor din pietrele cioplite de strămoșii noștri Romani, folosite la zidirea castrului roman, care străjuia intrarea și eșirea din Valea Arieșului — îi onorează mult.

Prin solemnitatea ce se organizează și la care sunt invitate institutele naționale bisericești și de cultură, se va reinvia figura

aceluia, care la 1913, cu ocaziunea vizitei ministrului instrucțiunii și cultelor din Budapesta, făcută școalelor din Blaj, la masa oferită în palatul mitropolitan, a avut curajul să vorbească în limba română.

După cuvântarea în limba latină a Mitropolitului Mihaly și a ministrului în limba maghiară, se ridică Moldovănuț, și rostește următoarele cuvinte profetice:

Domnule Ministru, pentruca Dvoastră să nu plecați din Blaj, fără să fi auzit sonoritatea dulcii limbi românești, îmi permit să vă adresez și eu câteva cuvinte în românește.

„Domnule ministru, sunt un om bătrân. Am văzut multe și am petrecut multe. Am fost sub stăpânirea atotputernică a Nemților, care se părea că nu va avea sfârșit: dar Nemții s'au dus. Azi, Dumneavoastră, Ungurii, sunteți stăpânii zilei. Veți pleca și Dumneavoastră ca și Nemții, iar noi Românii, vom rămâne, căci Românul are un proverb: apa trece, pietrele rămân”.

Ne putem da seama de impresia ce au făcut asupra ministrului maghiar aceste cuvinte profetice, cari s'au adevărit și se vor adevăra cât lumea va fi lume.

Iată pentru ce satul Moldovenești îmbracă haine de sărbătoare la 31 Octomvrie, ajunul comemorării intrării lui Mihai Viteazul în Alba Iulia și începutul revoluției lui Horia, Cloșca și Crișan. Puținii români din sat, aproape toți descendenți din familia lui Ioan Micu Moldovanu, așteaptă cu toată dragostea de frate, pe toți acei cari doresc să ia parte la pomenirea acestui vrednic român din generația de jertfă a neamului nostru din Ardealul nostru drag și scump. (C. B.)

Spre știre și acomodare

Comandantul Corpului 6 Armată, d. general E. Leoveanu, cu dt. 22 Oct. c., a lăsat să fie răspândită *Ordonanța Nr. 32*, amăsurat căreia:

1. Toți locuitorii care posedă arme și munițiuni militare de orice fel, precum și orice fel de efecte sau obiecte militare, provenind dela armata română sau dela armate străine, le vor depune până

în ziua de 7 Noembrie 1943, ora 18, la posturile de jandarmi în comunele rurale, și la Comendurile de Piață în comunele urbane, iar în comunele urbane unde nu există Comenduri de Piață, la comisariatele de poliție.

2. Impotriva celor ce vor depune în termenul arătat mai sus, armele, munițiunile și efectele sau obiectele militare, nu se vor încheia acte de trimiteri în judecată.

După expirarea termenului de depunere, locuitorii la care se vor găsi arme și munițiuni militare, fără a avea permis a le posedă, vor fi pedepsiți cu moartea, conform art. 1 din legea Nr. 80 din 6 Februarie 1941, iar cei la cari se vor găsi efecte sau obiecte militare vor fi pedepsiți cu închisoare corecțională dela 6 luni până la 4 ani.

3. Este interzis a da adăpost, ori loc de ascundere, de întâlnire sau de scăpare, parașutiștilor inamici, spionilor sau prizonierilor evadați.

Vinovații vor fi pedepsiți cu moartea și confiscarea averii.

Dacă faptele prevăzute de prezentul articol vor fi săvârșite fără intenție, vinovații vor fi pedepsiți cu închisoare corecțională dela 6 luni până la 4 ani.

5. Complicii, tănuitorii, favorizatorii și instigatorii la infracțiunile din prezenta ordonanță, se vor pedepsi ca și autorii principali.

Moda și dansul

Am citit și eu lucrarea „Modă și dans” de Prof. Filoteia Dumbravă, ba cunosc și pe autoră, mai bine zis pe autor, căruia îi respect foarte mult, osârdia pentru cultivarea purității de crin la tineret. Dar felul, cum d-sa prezintă lucrurile și cum le dă mai departe, recensentul din Nr. 36 a. c. al „Unirii”, îmi pare exagerat și trecând peste țintă. Omne quod est nimium vertitur in vitium.

Să fim bine înțeleși.

E afară de orice discuție, că moda la îmbrăcăminte a femeilor, fardatul lor, la fumat, la cultul câinilor și la dans, a ajuns la un grad ce sfidează orice bun simț și e aptă a provoca cea mai mare imoralitate. A lupta împotriva acestei mode e o datorie primordială. De aceea, cartea de care vorbim, e binevenită și — interesant scrisă — trebuie citită de toată lumea.

pe care poate nici nu le cunoști în întregime. Despre ce scrii? Fiindcă altfel scrii o carte de fizică experimentală și altfel una de dogmatică; una e concretă; Cealaltă ești silit să o concretizezi.

— Pentru cine scrii? Pentru oameni maturi, cu o formație intelectuală încheiată; pentru elevi de clasa VIII sau pentru cei din clasa I? — Cum scrii? Ai un limbaj frumos în care-ți îmbraci gândurile, ca elevii învățând să-și însușească o exprimare corectă și frumoasă? In ce mod expui lucrurile? ai o metodă prin care să ușurezi sarcina elevului de a învăța? Ți seama ca lecția să cuprindă tot ceea ce este esențial, dar totuși să nu fie prea lungă; iar manualul să fie complet, fără să fie prea voluminos? etc.

Și fiindcă nu există decât o singură balanță care să poată cântări din fiecare din aceste elemente cantitatea exactă pentruca din sinteza lor, să se nască manualul ideal, de aceea este greu să scrii un manual, chiar mai puțin ideal.

Păr. Plăianu și-a dat seamă foarte bine de aceste lucruri. Și tocmai de aceea a și încercat să răspundă la cât mai multe din condițiile unui bun manual.

Cu deosebire ține seamă că scrie istorie, prinurmăre, povestește fapte și întâmplări. Nu argumentează, nu demonstrează, nu analizează. Expune. Faptele grăesc singure. Istoria nu-i morală, nici logică, nici apologetică. Ea este întâmplare cârmuită de Providență, conform ori în opoziție cu velleitățile sau prevederile

noastre. Deaceea, cele mai frumoase pagini ale acestui manual, sunt acele unde Autorul nu este altceva decât istoric, care dăpână din caietul celor două mii de ani, firul divino-uman al vieții Bisericii.

Scrie pentru copiii cari se găsesc la jumătatea drumului din școala secundară: inițiați în istoria profană, însă necunoscători ai terminologiei istoriei bisericești, de aceea când este necesar să utilizeze un termen nou, nu uită să-l lămurească îndată.

Nu se pierde în hățișul amănuntelor care interesează numai pe specialist; reține esențialul, având mereu în vedere ținta. Cu toate că de multeori ești ispitit să epuizezi subiectul început. Nu face judecata evenimentelor, lăsându-o aceasta pe seama cetitorilor, a apoloغيștilor sau a celor ce fac filosofia istoriei.

Remarcăm o inovație, pe care, din parte-ne, o socotim fericită: tratarea întregii istorii bisericești a Românilor, într'un capitol a parte. Știm că unii vor găsi că e nenaturală separarea istoriei creștinismului nostru, de istoria Bisericii Universale și că nu pot fi dislocate evenimentele din cadrul lor firesc spațio-temporal. Cu toate aceste, când e vorba de un manual pentru curs inferior, credem că e mai didactic, dacă elevul are în față întreagă desfășurarea istoriei Bisericii noastre, dela încreștinare, până în zilele noastre. Până aci era risipită în capitole și epoci diferite, așa încât copilului îi lipsea puterea de sinteză, care o leagă într'o unitate organică.

Apoi, autorul s'a silit să satisfacă o im-

portantă condiție a unui bun manual de istorie: concretizarea lecțiilor, prin multe și selecte ilustrații.

Nu-i vorbă greșelile de tipar, din care s'au născut inexactități sau cuvinte neînțelese (ex. Huiu, în loc de Hunii creșterea, în loc de creștinarea p. 43); unele imperfecțiuni lingvistice, expresiuni inadecuate, ca: „misterul Intrupării a devenit un izvor de grele dificultăți pentru Biserica...” (p. 34) sunt inevitabile; însă aceste nu prejudicază cu nimic valoarea acestui manual.

Manualul tradează un iscusit și conștiințios pedagog, un om care știe împăca exigențele teoretice cu necesitățile practice, însușire care și-a dobândit-o printr'o deprindere de aproape două decenii de activitate didactică.

Cartea despre care scriem am vrea s'o vedem nu numai în mâinile celor ce sunt datori să o învețe, ci în mâinile tuturor intelectualilor și țărănilor noștri, fiindcă le dă o viziune de sinteză asupra miracolului Bisericii catolice, de o parte; iar de altă parte, lămurește în chip minunat spinoasa și mult discutată problemă a „Legii Strămoșești”.

Păr. Plăianu să aibe mulțumirea că a făcut un lucru bun, în urma căruia poate aștepta răsplată de Acela despre a cărui Biserica a scris.

Ion Miclea

Dar *modă* nu există numai în materiile arătate mai sus. Ea există în arhitectură, la mobilele din casă, în artele grafice, la îmbrăcămintea bărbaților, a clerului chiar. Asta, de când e lumea. Ce vom combate la ea? Stricăciunile ce le poate produce, fie suflului, fie sănătății trupesti, fie bunului simț peste tot. Cineva, demnitar bisericesc, nu numai își tunde barba până la dispariție, ci își rade și mustațele à la H. Ce să-i faci? Stă sub sclavajul modei, deși el ar putea mai ușor să se sustragă, fiindcă dintre semenii lui — preoți — puțini se poartă așa; apoi el, la etatea de 54 ani, nici nu mai e ținut să placă cuiva, în acest chip. Dar bieteles femeii, cum ar putea ele să se sustragă modei, prezintându-se după moda de acum 50 ani — căci, în definitiv, și portul de atunci, era o modă —? Le poți cere să evite *absurdul* (roșula buze, fumatul, cultul câinilor) și *imoralitatea* (provocarea sexuală).

Dar împotriva acestei din urmă, femeile vor protesta. Și o credem. Nu poți presupune, că femeile și fetele noastre se gândesc la imoralitatea sexuală, când se îmbracă după modă. Doar nici bărbații, cari le văd în portul acum obișnuit, nu credem că sunt mai expuși la demoralizare, decât cum erau pe vremuri, cu acoperirea totală și largă a corpului. Ba ni-se pare, cu mai multă indiferență privesc bărbații femeile în costumul lor de azi la strand, decât cum le priveau pe vremuri, de pe zidurile și acoperișele caselor, peste pereții strandurilor închise, unde femeile nici nu erau în costumul sumar de azi, ci în haine largi și lungi, de baie!

La fel și cu dansul și petrecerile dansante. Să nu vedem în ele numai decât bestialitate. Dansul, ca semn al bucuriei, a existat în toate vremurile, cum ne arată s. Scriptură (Judec. 11, 34; 1 Imp. 18, 6; Ieșire 15, 20; 2 Imp. 6, 5. etc.). În biografia Margaretei Sinclair, decedată la 1925 cu faima sfințeniei (i-s'a introdus procesul de canonizare) citim, că dansa bucuroasă, dar numai la ședințele asociațiilor dela bisericile S. Patric, a S. Inimi, ori dela catedrala (v. Klotz, *Dokumente und Materialsammlung*, 1922, p. 224). Dansurile moderne sunt caraghioase. Dar am avea idei foarte rele despre fetele și femeile noastre, dacă ne-am gândi numai decât la desfrânare.¹⁾

1) Că s'ar putea dansa și cinstit, nu încapă nici o îndoială. Dar pâr. N. B. trebuie să știe că: A posse ad esse non valet conclusio. Adevărul e că dansurile „domnești” — în deosebire de cele țărănești, române, cari mai pot fi admise, întrucât respectă distanțe decente — sunt, în regulă generală, respingătoare băfăli și atingeri erotice. Vorbele frumoase nu schimbă o realitate greșoasă. Iar dansurile moderne, cu exhibițiile lor de taverne sudamericane și africane, executate în ritmul unei muzici pentru nevropati, și încălzite și de cuplete frivole, cu subînțelesuri obscene, fredonate, ori, fie, și numai ascultate, într-o atmosferă și de altfel ridicată de licențele lascive ale dansului modern, anevoie pot fi socotite altceva decât o școală a desfrânării, orice ar zice cutare mironosiță ori craiu dornici de astfel de „destinderi”. Faptul că cineva intră într'un astfel de șuvoiu imund și totuși rămâne și sufletește nemurdărit, judecând ex communiter contingentibus, e un fel de miracol cu care, de sine înțeles, arareori se întâlnește în lumea aceasta pământeană născut din muire, dela firea sa, mai pornit spre căderea unde-l așteaptă noroiul, decât spre ridicarea către înălțimile senine și pure. Preotimea, chiar și dacă nu poate stârpi total o băltoacă asemenea acesteia, se cade, să facă tot ce-i stă în puteri să zăgăzuiască acest rău cel puțin în ce privește familia lor, capete fiind nu numai maicelor preotese, ci, la vremea sa, și odraslelor sale, aducându-le mereu aminte că și atunci când considerente mai înalte ar impune oarecum, ca în cazul Margaretei Sinclair, intrarea în acest cadru plin de miasme, să nu uite că dansul e una și desmățul e alta, și că în dansurile „domnești” de azi una se confundă, voit și intenționat, cu alta. — Dar dar dacă s'ar ținea seamă serios de aceste îndrumări, câte și câți ar fi cei ce s'ar topi după „arta” choreografică? (N. R.)

Mai încet deci cu bestialitatea, cu lupanarul, cu condamnarea tuturor petrecerilor, cu ridicizarea celor ce se fac în scopuri de binefacere și cu suspectarea tuturor femeilor, cari nefiind în ordinul terțiar, trăiesc în lume, dar caută să-și facă și datorile religioase. — Asemănarea contactului convențional dintre două persoane, la o petrecere publică, cu cel erotic ce s'ar face în ascuns, e departe de realitate. Autorul cărții de care vorbim, e și el căsătorit, se poate să nu se fi întâlnit la nici o petrecere cu mireasa lui; dar de aci nu se poate face regulă generală.

Cutare petrecere poate fi condamnată, dacă se dovedește că a fost sorgintea unor păcate. Dar a scoate petrecerile din lume, — i-a reușit sf.-lui Ion Vianney în parohia lui — nu știm cum ne-ar reuși nouă, dacă ne-am propune-o. — În concluziune:

Să luptăm pentru *moralitate*, în toate manifestările vieții, fără prea mare pesimism de altă parte. Să combatem *prostitia* în toate formele ei!

N. B.

Știri mărunte

Marele păstor în mijlocul turmei. În vară și toamna acestui an Preasf. Ioan al Lugoșului a făcut vizitații canonice în 64 parohii și filii. Cele din urmă au avut loc în zilele de 16-23 Octomvrie c., în Veșel, Căoiu, Mintia, Deva, Simeria, Bârcea Mare, Hunedoara, Călan, Boș, Băcia, Spini, Turdaș și Săcărîmb, toate din protopopiatul Devei.

Distincție meritată. Distinsul avocat din Deva, d. Dr. Eugen Tatar, curator al bisericii noastre din numitul oraș, și bărbat cu neuitate merite pentru clădirea și împodobirea acelei admirabile biserici, a fost distins de Sf. Părinte cu ordinul Sf. Silvestru în grad de cavaler. — Sincere felicitări.

Misiuni populare. De praznicul Sf. Dumitru s'au ținut misiuni sfinte în următoarele parohii. *Pânade* (23-26 Oct.), unde au predicat pâr. Dum. Neda, canonic și pâr. Dr. Ioan Vesa, profesor de teologie. De Sf. Taine s'au apropiat 340 credincioși. La mărturisiri a ajutat și parohul local, pâr. Ioniță Brad. — La *Lodroman* (24-26 Oct.) a vestit cuvântul mântuirii pâr. Dr. Liviu Pandrea, duhovnicul seminarului. S'au împărțit 70 credincioși. La mărturisiri au dat ajutor, pe lângă parohul local, pâr. Ioan Băcilă, pâr. Ioan Crăciuneanu - Valea Lungă și pâr. Teodor Muntean-Lunca.

„Astra” la sate. În urma invitației inv. directorului Augustin Nemeș, trimișii Aștrei-Blaj: Prof. Ioan Vultur, preot-prof. Ioan Popa, medic Dr. Nicolae Mohaiu și profesoarele Aurora Tămaș, și Emilia Viciu cu 28 eleve din cl. VIII normală, au descins în ziua de 24 Oct. în comuna Țapu, unde li-s'a făcut o primire frumoasă. Înainte de masă, la sf. liturghie, a predicat pâr. I. Popa „despre păcat” și a cântat foarte frumos corul normalistelor. După masă a avut loc în curtea școlii desfășurarea programului artistic cultural. Vorbirea medicului Dr. Mohaiu despre „Rosturile Aștrei în viața neamului nostru” și conferința profesorului Ioan Vultur despre „lupta contra blasfemiei” întreținute în minunate puncte de cântec și dans românesc, au plăcut foarte mult sâtenilor români din Țapu, așa după cum a mărturisit părintele A. Tomuța, președ. org. locale a Aștrei, în vorbirea sa de încheiere. — Ținem să încreștăm aci, cu o deosebită plăcere, activitatea culturală pe care o desfășoară tot mai intens pe sate, normalistele din Blaj, și în chip deosebit cl. VIII-a.

Sinodul protopopesesc de toamnă dela Arad s'a ținut în 11 Oct. c. sub prezidenția Preasf. Ioan Bălan al Lugoșului. fiind de față toți preoții din tract, împreună cu pâr. Dr. T. Voștinariu, protopop, și cu pâr. Gh. Maior, arhidiacon pensionar, V. Bondrea, paroh militar, maior, apoi prof. P. Herlo, și alții. Luni dimineața s'a celebrat sf. Liturghie de către Ex. Sa Episcopul, înconjurat de clerul districtului arădan, toți preoții mărturisindu-se și împărțându-se cu Sf. Taine; apoi s'a trecut la sediul protopopiatului, unde a avut loc ședința sinodală. Pâr. Iosif Stoica, parohul Gurbei, predă lecția practică

din istoria bisericească: „Persecuțiile Bisericii” în fața elevilor clasei VII-a primară, după care urmează critica obișnuită. Pâr. Dr. T. Voștinariu, protopopul Aradului, într-o vorbire însuflețită, salută pe Excelența Sa în mijlocul fraților preoți și tălmăcește bucuria tuturor pentru cinstea făcută de Arhiepiscopul parohiilor vizitate, precum și pentru prezidarea acestui sinod. Răspunde emoționat înaltierarh, după care pâr. protopop dă câteva îndrumări de ordin administrativ, iar pâr. Z. Breheriu propune, ca toți preoții să contribuie personal, și din venitele parohiilor mai instărite, la ajutorarea în fiecare an a unei parohii sărmăne — propunere care se primește cu însuflețire unanimă. (I. S. Micu).

Locale. Măne, Dumineca săptămânii V după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. Grigore Friciu, profesor de religie.

— Dumineca trecută mănutorii de condeiu din jurul gazetelor *Ardealul* din București și *Deținuta* din Alba-Iulia au încântat lumea școlărilor și publicul blăjan cu conferințe și poezii originale, rostite, respectiv cetite, în Palatul Cultural, în fața unui public numeros. Au conferențiat dd. Dr. C. Hagea, Ghiță Pop, f. ministru, Ioan Popa-Zlatna și Ioan Costea. Au citit poezii dd. Iustin Ilieșiu, Gh. Ilea, V. Copilu-Cheatră, V. Spiridon, I. V. Munteanu, D. Danciu, M. Pinteș, P. Bucșa și Traian Dragoș. A cântat d. Miron Neagu, binecunoscut dela radio-București. Impresiile lăsate sunt de neuitat.

Vis muscălesc. Cu Rusia-i așa că actorii se schimbă, dar piesa e aceeași. La conferința dela *Moscova*, după cum știe ziarul de mare tiraj, *New-York Times* (Rador, 27. X. 43), conversațiile nu s'au mărginit la problema celui de al doilea front, ci s'au extins și asupra atitudinii față de Polonia, Finlanda și alte state din Europa. Cu acest prilej Sovietele și-au exprimat din nou și apăsător dorința de a avea un *coridor spre Marea Egee*. Totodată s'a discutat și problema Mediteranei.

Contele Ciano stigmatizat. Presa italiană fascistă îl timbrează pe contele Ciano, ca trădător de patrie. *Lavoro Fascista* îl acuză că prin aflușdina sa din Marele Consiliu Fascist, unde a votat contra Ducelui (care-i este și socru) a tradat la crederea națională pentru interese personale. ca Bottai și contele Volpe, stigmatizați și aceștia ca necinstiți, ca unii ce au săvârșit tradarea „speculând posibilități cari le-ar fi oferit funcțiuni înalte”. — Se lasă adevărat să se înțeleagă că Ciano avea de gând să fie urmaș al Ducelui.

† Dr. Andreiu Micu, notar public, fost prefect al județelor Făgăraș și Târnava Mare, s'a stins din viață la Făgăraș, în ziua de 9 Oct. c., în anul 86 al vieții. — Odihnească în pace!

CARTI & REVISTE

DR. NIC. BRÎNZEU: *Catehisme*. Lugoș, 1943.

Autorul celor mai răspândite catehisme în lumea noastră școlară, pâr. prepozit lugoșan Dr. Nic. Brînzeu, și-a scos în ediții noi Catehismele sale mereu îmbogățite și perfecționate. Sunt următoarele, și le recomandăm deosebit de atenționi a clerului nostru, căci merită: *Micul Catehism* cu Elemente de Biblie, pentru cl. II primară (ed. IV); *Catehism* pentru cl. IV primară (ed. III); *Catehism* cu Pericopele Evanghelice, pentru cl. V primară (ed. IV); *Catehism*, cu Liturghia, pentru cl. VI primară (ed. III); *Catehism*, cu Istoria Bisericească, pentru cl. VII primară (ed. III) și *Catehism* pentru cl. III secundară (ed. III).

PR. E. P. „*Prietenul celor mici*”. Galați, 1943. 144 pag. Demicartonată, Lei 80.

Iată o carte de rugăciuni ideală pentru copiii de întâia împărțășanie, alcătuită cu un deosebit simț pedagogic și bogat împodobită cu peste 40 din cele mai potrivite și sugestive ilustrații pentru cei mici. Cuprinde rugăciunile de dimineața și seara, actele de cântare, credință, nădejde, iubire; Cruciata Euh.; oglinda sufletului, Inv. pt. Sf. Împărțășanie, cântece, etc. Deși urmarea Sf. Liturghii o dă numai în ritul latin, este totuși o carte ce poate face mult bine și copișilor din parohiile noastre.

Să ne gândim cu dragoste și recunoștință la eroii desrobitori, cât și la ofițerii lor.